

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izbija vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četr leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kateri hoteli sam po sebi, plača za leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroška cesta št. 5, sprejemni naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne peščice za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zabave vsaka peščica 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Lvov v naših rokah!

Ruska fronta pretrgana. — Italijani naskakujejo brezuspešno. — Njih izgube velike. — Tolmin je Przemysl za Italijane. — Naši težki topovi na koroški meji. — V Tirole ni mogoče udreti. — Drugi izpad naše mornarice.

Biti slovenske krvi, bodi Slovencu ponos!

Zopet je ponos, biti in se imenovati Slovenca. Kamorkoli prideš med poštene in o sedanjih razmerah dobro poučene ljudi, povsod se izgovarja slovensko ime z občudovanjem in spoštovanjem. V mirnih časih se je o nas Slovenceh občudovalno govorilo, ker smo iz lastne moči postajali gospodarski od dne do dne vedno močnejši in ker se je visoka izobrazba slovenskega ljudstva kazala vedno sijajnejše v različnih njegovih nastopih in organizacijah. Sedaj, ko pokajo puške in gromijo topovi, so seveda drugi činitelji, ki nam ustvarjajo in delajo čast pred celim svetom.

Prvi, ki nam branijo dobro ime, so naši vojniki na raznih bojiščih. Skraja so marsikateri sovražniki našega naroda izražali dvom nad našim vojaštvom. Sedaj ga ni človeka, ki bi se upal le v mislih nepovoljno izražati o našem vojaštvu. Zvesti in zanesljivi v svojem mišljenju napram Avstriji, hrabri in pogumni v svojem bojevanju, čisti in olikani v svojem obnašanju ter neomajno udani Bogu in svoji slovenski domovini, taki so naši slovenski vojaki! Njih poveljniki jim pojejo slavo, naj se gre za boje na severu proti Rusu, na Balkanu proti Srbu ali na jugu proti Lahu. Slovenski narod pa je ponosen na svoje najboljšie sinove. On nikdar ni dvomil nad našim slovenskim vojaštvom in se veseli, da sedaj tudi drugi priznavajo svojo zmožo in govorijo o Slovenceh le v izrazih spoštovanja in občudovanja.

Čast nam delajo tudi oni naši slovenski sorojaki, na kojih zemlji se odigrava sedaj dvoboj med avstrijsko in italijansko državo. Avstrijsko vojaštvo ne more prehaliti slovenskega ljudstva, kako zvesto mu je, kako skrbi zanj, kako mu gre povsod na roko, kjer le more. In slovenske žene in dekleta, ki so ostale v krajih južnega bojišča, so se spremenile čez noč v samaritanke in opravljajo službo usmiljenih sester pri ranjenih visoko v naših gorah. Vojaštvo ne ve, kako bi v dovolj lepih in prisrčnih izrazih izreklo Slovenkam svojo najiskrenejšo zahvalo. Na drugi strani pa izvemo, da se Italijani pritožujejo nad slovenskim prebivalstvom, da jim je neprijazno, sovražno... In trume Slovencev romajo v italijanske zapore...

Sedaj naj pridejo in naj pogledajo, kako je mnogo težja služba, ki jo uzorno izpolnjujejo Slovenci napram svoji slovenski domovini, nego je bila naloga sumničnja in opravljanja. Vse gleda z občudovanjem na slovensko prebivalstvo v vojnih krajih in sliši se le glas hvale in proslave. Mi smo pošteni narod in zaman so hoteli spraviti madež na naše vselej dobro ime!

Pozabiti pa tudi ne smemo na oni del slovenskega ljudstva, ki je ostal doma, da straži rojstne domove in obdeluje domačo zemljo. Tudi ti, ki so ostali doma, so ponos slovenskega ljudstva. Posebno naše žene! Z žalostjo v srcu, s solzami v očeh in z jokajočimi otroci okoli sebe hodijo neumorno za

delom ter z nadčloveško močjo, kot prave junakinje, oskrbujejo gospodarstvo ter obdelujejo polja, vnograde, travnike... Klobuk dol pred takimi vrlimi, skrbnimi, vse pretrpečimi ženskami! Narod, ki ima tako vzorno ženstvo, je zapisan v knjigo življenja. S posebnim ponosom zremo v teh žalostnih časih tudi na naše neprecenljivo slovensko ženstvo.

Kamorkoli pogledamo, povsod nastopamo Slovenci pošteno in častno. Zopet se obrača svet z občudovanjem napram slovenskemu narodu. Zato pa: Biti slovenske krvi, bodi Slovencu ponos!

Slike iz vojne. Slovenke v boju proti Italiji.

Hrvatski vojak Vladimir Folnovič piše: „Že nekaj dni se nahajamo na soški bojni črti, nekaj kilometrov od italijanske meje. Naše čete so zasedle najvišje točke, visoke 1200 metrov, katere napada italijanska vojska kakor vihar. Četa za četo naskakuje naše rojne vrste, napada v masah naše okope, ali naše strojne puške kose sovražnika naravnost neusmiljeno z velikim uspehom. Sovražni vojaki se deloma mrtvi, deloma ranjeni vale po velikanskih snežnih strminah navzdol. V dveh dneh so nas italijanske čete poskusile šestkrat vreči iz naših postojank, ali zastoj. Vsakokrat so se morale vrniti z velikanskimi izgubami in ne da bi kaj opravile. Tri dni zaporedoma je besnel topniški boj, od ranega jutra do pozne noči. Ničmur niso prizanašale sovražne krogle. Ali naše topništvo dobro odgovarja in izvrstno brani naše postojanke.

Zanimivo je tu na meji zadržanje civilnega prebivalstva, katerega je mnogo ostalo doma, a nad vse je vredno pohvale junaško obnašanje hrabrih Slovencev, katere požrtvovalno skrbe za ranjence. Te dni so nosile hrabre Slovence celo pošto v bojno črto ter z višin 1200 metrov nosijo ranjence, zapuščene puške, telečnjake in druge stvari ranjenih vojakov na varen kraj. Hrabra dekleta iz bližnjih krajev nosijo našim junaškim vojakom vodo, mleko, kruh in druge stvari. To delo požrtvovalnosti more se še le takrat prav ceniti, kadar se ve, kako težek je dohod k našim četam, ki so razsute po teh snežnih gorskih grebenih in kako je to nevarno, ker so izpostavljene močnemu ognju italijanskega topništva.

Naši hrvaški vojaki so navdušeni vsled te pomoči svojih slovenskih sester. Ta dela jih spodbujajo na še večja junaštva ter jim dajejo čvrsto upanje, da bomo našega skupnega sovražnika tudi premagali. Slovenski in hrvaški vojaki so se zakleli, da hočejo do zadnjega vzdihljaja braniti in varovati svojo rodno zemljo in ne bodo dovolili, da tujec grabi to, kar mu po naravi niti po pravici ne pripada in mu ne sme nikoli pripadati.

Nadporočnik v rezervi gosp. dr. Ivan Grašič pa piše dne 5. t. m.: Ležim visoko v gorah, šrapneli in granate pokajo, da odmeva po celi Primorski. Neposredno za fronto stoji majhna gorska kočica, kjer obvezujejo ranjence. Vsak hip se razpoči tu 15 cm granata in niti trenutek si nisi varen življenja. In kdo more popisati veselje in ob enem začudenje, ko so prikorakale danes jutraj vrle Tolminke k tej kočici, da tolažijo ranjence in jim dajo prvih okrapč. Hrabri Tolminci so prinesli seboj nosila, da težko ranjene ponese v dolino. To je hvalevredno delo naših slovenskih deklet in mož in vse vojaštvo se jim iz srca zahvaljuje za njih trud. Slovenec ima dobro sr-

ce! Posnemajte vrle Tolminke tudi druge Slovenke. Lahom se godi slabo.

Lah nam ne bo kradel naše dedovine.

Vrli član naše mladeniške organizacije Jakob Felicijan z Vurberga pri Ptujju, znan kot govornik na naših mladeniških shodih, sedaj pridelen domobranskemu pešpolku št. nam piše z italijanskega bojišča:

Po dolgih desetih mesecih, kar smo že pod orožjem v obrambo naše ljube Avstrije, pošiljam Vam in vsem bralcem „Slov. Gospodarja“ bratske pozdrave iz koroških skalnatih planin. V teh desetih mesecih, kar ogrožuje našo Avstrijo sovražnik na vseh straneh, je prinesel Vaš list že veliko krasnih pisem, kateri pošiljajo naši slovenski junaki v svojo domovino. V več pismih se je čitalo, kako naši fantje in moške radi molijo in se priporočajo božjemu varstvu, predno gredo v bojne metež.

Res, da je ta vojska že marsikaterega naučila spet moliti in veselo je opazovati, kako se vojaki radi poslužujejo rožnega venca in tudi raznih molitvenikov, in če je mogoče, tudi obiskujejo cerkev. Toda na drugi strani pa žalibog spet opazujem, kako je tudi nevara strašno razširjena med vojaštvom. Večkrat se sliši, kako nekateri vojaki preklinjajo Boga, ter pravijo, da če bi bil Bog, bi že moral biti zdavnaj mir, ker ljudstvo toliko premoli. Drugi spet preklinjajo duhovnike in voditelje, naj bi jih dali v prvo vrsto v sovražni ogenj. Toda, tovariši, počasi! Vsak, kateri še ima le malo vere v svojem srcu in okuša težave sedanje vojske, je lahko prepričan, da je Bog. Vsak krščanski vojak pravi: Samo Bogu in Mariji se imam zahvaliti, da sem še pri življenju. In kateri natančno razmotriva premoč naših sovražnikov in grozne pretekle boje, je lahko prepričan, da je Bog in da ravno on vodi našo hrabro armado, katera je že tolikokrat porazila desetkrat močnejšega sovražnika. In naše duhovništvo! Ali ono res nič ne stori za domovino? Iz vojaških poročil lahko posnamemo, da je že tudi veliko duhovnikov dalo življenje za domovino in mnogi izmed njih se hrabro obnašajo pred sovražnikom ter delijo zadnjo tolažbo umirajočim vojakom, drugi pa na domu pomagajo do zmage z molitvami in tolažijo doma ostale ter storijo tudi veliko v gospodarskem oziru. In če opazujem to vrsto vojakov, kateri preklinjajo Boga in zabavljajo čez duhovnike, pridem do prepričanja, da so to večinoma tisti, ki so šli zmiraj križem sveta in so vso vero izgubili. To so tiste vrste ljudje, kateri tudi za bojno črto unganjajo najgrše nesramnosti. To so tiste vrste ljudje, kateri pravijo, da ni Boga in kateri življenje drugih imenitnih oseb primerjajo svojemu. Mi pa, pošteni slovenski vojaki, smo prepričani, da je Bog nad nami. On vodi našo hrabro armado. Prosimo ga v gorečih molitvah, naj blagoslovi naše orožje, da bi tudi tega novega, zahrbtnega, izdajalskega sovražnika kmalu premagali ter se spet zdravi povrnil nazaj na zeleno Štajersko med svoje drage, kateri nas že goťovo težko pričakujejo. Upamo, da si bodo tudi Lah svoj vročo kri ohladili tukaj v tem skalovju, kakor so si jo Rusi v Karpatih, Z Bogom in Marijo gremo v boj za našega cesarja in za našo krasno slovensko domovino, proti novemu sovražniku. Lah nam ne bo kradel naše dedovine!

Bratske pozdrave pošiljam vsem štajerskim Slovencev z italijanskega bojišča in kličem še enkrat: Na veselo svidenje! Jakob Felicijan in Janez Fras.

Kakor nazajce.

Vojni dopisnik „Reichspost“ poroča iz vojnega poročevalskega stana: Nek sobojevnik mi je pripovedoval o bojih na Krnu: Raz višin Krna so bili Italijani vrženi 1. junija, nakar so se odigrali na Mrzlem vrhu boji, ki so prav tako končali z umikanjem sovražnika. Do 6. junija so Italijani izgubili tudi vas Krn in so morali nazaj čez Sočo. Pri prehodu čez napravljeni vojaški most jim je naš ogenj zadal najtežje izgube. Za 3. junija je bil odrejen napad. Mi smo ta dan ležali kriti za višino pri Sv. Luciji. Zvečer smo se dvignili, da izmenjamo nekaj bataljonov na Mrzlem vrhu. Okoli polnoči smo došli na določeno mesto. Kakih 300 metrov pod nami so tlačali Italijani, kril jih je gozd. Napočilo je jutro 4. junija. Naše baterije so otvorile ogenj z Mrzlega vrha, obstreljevale so italijanske infanterijske postojanke in sovražno artilerijo. Kmalu je pričela odgovarjati italijanska težka artilerija. Streljala je od pol 8. do pol 12. ure. Sovražnik je neverjetno razsipal municijo. Nad 150 težkih in prav toliko lahkih strelcev je oddala italijanska artilerija na nas. Kljub temu je bilo pri mojem bataljonu le 6 mrtvih in nekaj ranjenih, ki pa niso ostali nemaščevani.

Sedaj so nas Italijani smatrali zrele za naskok. Ogenj njih topov je utihnil in že smo videli, da sta približno dva bataljona alpincev zapustila svoja kritja in šla proti našim postojankam. Iz globočine so se čuli slabotni klici „Savoja“, napadalni klic sovražnika. Kmalu nato smo otvorili ogenj, nakar so se Italijani z velikimi izgubami umaknili. Petkrat so napadli in petkrat so se morali skriti v svoje postojanke. Ko je po 2. uri pričelo močno deževati, so Italijani izgubili veselje do napadov in ob pol 3. uri je bilo vse končano. Značilno za dober duh naših Slovkov je dejstvo, da, kakor hitro so spoznali dobro učinkovanje svojega ognja, jih ni bilo več mogoče obdržati v kritjih. Ne glede na ogenj strojnih pušk, ki jih je vedno ogrožal, so se popolnoma dvignili iz kritja in stoječ streljali na alpince kakor na zajce. Ko so Italijani končno izginili, se je zopet pričel ogenj gorskih topov. Proti večeru je nastal mir, nakar so nas izmenjali drugi vojaki.

Alkohol v vojnih vrstah

Zvest in pridni narodni delavec na Koroškem, **Peregrin Vunček**, črkostavec v Mohorjevi tiskarni v Celovcu, je padel junaške smrti na severnem bojišču. Pred svojo smrtjo se je pisal to-le zanimivo pismo na uredništvo protialkoholnega glasila „Zlata Doba“:

Poročam, da sem že nad teden dni v strelnih jarkih. Ne za svojo osebo, ampak za našo veliko, plemenito abstinenčno misel v naslednjem par črtic. Že v Vrbi ob jezeru, kjer sem prestal vojaško šolanje, je igral alkohol svojo pogubno vlogo v naših vrstah. Prvi prestopek je zagrešilo — žganje, prvih in več naslednjih kazni vzrok je bila pijanost. Nesramni strasti popivanja se nekateri niso mogli odpovedati, kar da med nami črnovojniki sklepati, da si doma precej privoščijo „zlatih“ in še več manjvrednih kapljic.

Videlo se je pri marših, da rednega alkohola vajeni so veliko težje zdržali napore, čeravno so bili za oko dosti močnejši od mene. (Pripomba: Jaz sem popoln zdržnik od februarja 1914.) In sedaj v strelnih jarkih je razloček šele prav očividni. Alkohola vajeni pri delu in vročini silno omahujejo ter pogrešajo „kapljice“. Parkrat smo dobili za priboljšek malo vina. Odkrito priznam, da sem deloma od naporov, deloma od primanjavanja zadostnih in pravih živil in vode tudi použil svojo porcijo vina ali čaja z rumom. Pa vselej sem šutil zatej se veliko večjo utrujenost in zaspanost. Za svojo osebo sem tako popolnoma prepričan, da je bolje skrbeti za dosti tečne hrane, alkohol pa zavsem ustavititi z izjemo za medicinsko uporabo. — Pozdrav! P. Vunček, domobranec.

Junaški čini slovenskih pionirjev.

Boštjan Kristovič iz Hoč, pionir pri 2-3 pionirski stotniji, vojna pošta 112, nam piše s severnega bojišča:

Lep prvi junijski dan obeva ta kraj, kjer grome najtežji topovi, ko Vas, mi vsi domačini vseh vrst, pozdravljamo, boreč se za vero, dom in cesarja.

Iz vseh vrst časopisja posnamemo le, da se glavni član ene hrabre armade najbolj prezira, namreč naša pionirska moč, katere igra ob strani topništva, katero je res nad vse izvrstno, glavno vlogo. To se je n. pr. izkazalo v prvih majniških dneh pri prvem napadu na sovražne postojanke na drugi strani Dunajca. Omenimo le sledeče. Kdo je bil prvi na oni strani? Prva je bila granata našega topništva, a reko in zemljo na oni strani je bil prvi prestopil pionir, ki ima pri vožnji št. 2. Se le potem je prišla pehota.

Ko je prišlo povelje od najvišjega vojnega poveljstva, da moramo na vsak način predreti sovražno postojanko čez reko, naj stane, kar hoče, se je reklo: Mi moramo na ono stran! Prebrodili reko, je bilo pregloboko. Prideljeni smo bili za prevoz pehote ter smo na širokosti do 10 km naenkrat nevidno postavili zvečer naše železne čolne. Čakali smo usodepolne ure dvanajste v noči od 1. na 2. maja. Kar zahrušči prvi strel naše težke baterije na ono stran kot predpozdrav. V tem trenutku smo vse čolne spustili v vodo, na kar so oglasilo naše baterije z vsemi topovi do

400 naenkrat ter strojne puške, da je bilo, kot bi bil konec sveta. Zemlja se je stresala, bliski granat in šrapnelov so sikali po zraku, lačni ruskih žrtev. Rusi so bili zbegani vsled obupnega ognja, tako, da sovražne predstraže niso bile v stanju, našega prvega prevoza čez reko več zadržati. Ko smo pridli do njih, so se vsled strahu dali ujeti. To je bilo živahno gibanje čez vodo. Kot jadrnice so pluli naši čolni s pehoto venomer čez in čez in donašali med sovražnim ognjem našim pomoč, ki so se že spoprijeli z Rusi. Sovražni ogenj je bil preslab proti nam. Rusi so streljali previsoko nad nami. Ta borba se ni do jutra ponehala, celo dopoldne smo vozili tja našo pehoto, nazaj pa ujetnike, ki jih je že v jutro bilo okrog 1100. Tudi topništvo smo zajeli, ki pa se je dolgo obotavljalo. Tako je bil tudi most za naše topništvo gotov. Nato smo nadaljevali naše delo.

Drugi večer smo bili prideljeni Nemcem, ki so ravno ob našem prihodu v noči od 2. do 3. maja prišli čez reko, tudi z uspehom in smo jim tam naredili most, a sovražnik je bil brez naše vednosti komaj 400 korakov od nas oddaljen. V jutru nas pozdravi s strojnimi puškami in šrapneli, ki so zahtevali od nas nekaj žrtev. Tretjo noč so naredili Rusi istotam na Nemece protinapad z dvema novima polkoma. Ti so bili vsi od naših in nemških strojnih pušk in šrapnelov zadeti in kupi mrtvih Rusov so ležali na bojišču, da je bila groza. Ruse so gnali zadaj kozaki, ker drugače nočejo v ogenj. Vse je tam končalo pod našim ognjem.

Naši konjenici se je posročilo po zasledovanju Ruse na več krajih zajeti. Rusi niso mogli več mostov do tal razušiti ali jih zažgati. Mostove smo lahko popravili. Ta dela in mostovi na Dunajcu so stali Ruse gotovo na milijone in milijone rubljev, a sedaj so zapustili moderne mostove iz obupa pred naše hrabrostjo. (Op.: Ruski ujetniki pravijo o našem vojaštvu: „Avstrijeci pijejo vudki in ženejo Ruse na kupki, a Germani pijejo kave in idejo do Varšave!“) Enako je bilo čez reko Visloka. Rusi so že ro-pali po teh krajih in pri begu vse vasi za seboj zažgali. Po tem smo vedeli, kam bežijo. Takega poloma ruske premoči ta vojna ne pozna!

Slovenski pionirji smo že tako utrjeni, da se ne zmeni nobeden, če brenčijo sršeni okoli nas. Zdravi smo še, ker delo in zavest, za cesarja in domovino se boriti, nam tolaži zmučene ude in telo.

Sprejmite še mnogo pozdravov od slovenskih fantov naše vrle stotnije pod geslom: „Vse za vero, dom, cesarja!“ Boštjan Kristovič, Simon Javornik, Matija Jeraj, Franc Priskan, Jožef Zgonik, Martin Sirc, Filip Slabe, Anton Čretnik, Izidor Jušap, Luka Stare, Kristovič Anton, krojač, Muster Karl, četovodja našega voda, Franc Starčič, štabni narednik, ter poveljnik stotnije stotnik Becke.

Od Karpatov do Stryja.

Josip Hole, doma od Sv. Jurija ob Ščavnici, prideljen gorskemu havbičnemu polku št. 3, nam piše dne 2. junija s severnega bojišča:

Ko je sovražnik jemal z žalostno slovo od tukajšnjih karpatskih grebenov, posebno od gališke velikanske gore Cirok med Rožanko nižno in Rožanko višno, smo mu hitro sledili. Prišli smo do železniške postaje Tuhla, nadalje v mesto Skole, katere je v lepi legi, in sicer z velikimi gorami obdano.

Ker pa se je moral sovražnik z veliko naglico o polnoči umikati in ni imel zadosti vozov pri rokah, moral je veliko svojega vojnega gradiva in raznih reči požgati; zato je v tem mestu posebno na tovarnah postavil rudečega petelina. Z umikanjem je podrl vse cestne in železniške mostove, da mu niso naše čete mogle tako naglo kuriti za petami.

Hudo so se branili izročiti nam v posest mesto Stryj ter se postavili pred tem mestom v bran. Hudo je napadal naše postojanke. Zbral je veliko famošnjih ljudi, kateri so mu morali pomagati delati okope in postojanke. A vendar je pogum naših hrabrih vojakov tudi tu potisnil sovražnika nazaj.

Tudi pri mestu Bolehow južno-izhodno od mesta Stryj je sovražnik hudo napadal. Od naše havbiče je bil ranjen gosp. nadporočnik in tudi nekaj mož. Rusi so z dvakratnim naskokom prodrli skozi našo črto ter se približali celo našim topovom. Vendar smo je obvarovali z veliko pogumnostjo, da nam jih niso pobrali.

V pondeljek dne 31. maja se mudim s svojimi tovariši Jos. Ploj, Janez Klaus in Alojz Palčičem ter Hazenmalijem v mestu Skole. Tu so vam bili prizori! Proti jugu so korakale po ulici tega mesta množice tukajšnjega galijskega možstva in fantov, kateri so prepevali svoje pesmi in šli tudi v boj za domovino. Čez pol ure pa prikoračajo še druge belkaste čete — 6000 Rusov — katere so prišle v ujetništvo pri Stryju in Bolehowu.

Tudi večeraj dne 1. rožnika je korakalo zopet 3000 Rusov v tabor in res so tu veliko večje procesije, kot so pri Vas ob Tolovom. So strašni prizori, a kdaj bo konec?! Pozdrave! Vaš Josip.

Rusi živi zgoreli.

Franc Zagradšnik, doma iz Ravne pri Šoštanju, sedaj pri 87. pešpolku, nam piše iz jugoizhodne Galicije:

Vesel sem, da me „Slov. Gospodar“ tukaj na bojišču tako redno obišče. V vojski imamo sedaj srečo. Ruse smo izgnali iz Karpatov, mnogo Rusov smo jih ujeli in pobili. Mi krepko prodramo za bežečo ru-

sko armado. Sedaj smo v rojni črti blizu K... Rusi so nas v noči od 1. na 2. junija hudo napadli, a so bili pošteno tepeni. Ko so začeli Rusi naskakovati, smo spustili med nje salve naših strelcev, topničarjev, ki mečejo mine, pa so jih pozdravljali z minami. Mnogi Rusi so kar živi zgoreli. Vpili so, da je bila groza. Čez reko niso mogli drugače, kakor da so poskakali v strugo. Tako so pogasili svojo gorečo obleko. A reka je bila na tem prostoru globoka tri metre. Tako so Rusi, ki so nas poprej napadali, večinoma utonili ali pa zgoreli. Prav malo jih je odneslo pete. Mislim, da jih bomo kmalu popolnoma spravili iz Galicije v rusko gnezdo. Rusi imajo na tem prostoru, kjer mi prodramo, le slabo artilerijo. Ko bomo dosegli popolno zmago nad Rusi, vam bom boje natančneje opisal. Pisanje pa je težavno, ker nimamo v naših okopih druge mize kot koščeno koleno. Mnogo pozdravov!

Kako slovenski vojaki mečejo mine.

Filip Znidarič od 87. pešpolka, oddelek za metanje min, nam piše s severnega bojišča:

Veliko ste že slišali in brali od topničarjev iz bojnega polja. Danes pa se enkrat oglašajo tudi naša nova baterija z majhnimi topovi, katere izpušča mine, takoimenovana „minski metač“. Ta novo sestavljena baterija je od začetka mesca januarja pod nadzorstvom poročnika od težke topovske baterije. Od tam si je vzela poročnik tudi nekaj drugih poveljnikov, s katerimi se dobro razumemo. Ali vendar si je zbral največ nas slovenskih junakov od 87. pešpolka. Nekoliko tednov po izkušnji gosp. poročnika nas postavi takoj v strelske jarke z našimi topovi med 87. pešpolk. Ni dolgo trajalo, takoj so nas začeli oblegati sovražniki. Takrat smo mi prvič spustili nanje naše mine, izmed katerih vsebuje vsaka 1 kg ekrazita. To so padali kakor muhe in ostali so razrščali narazen, hiteli nazaj kakor piščanci, ko jim streže jastrebo življenje. To je bilo veselje za nas in našega gospoda poročnika, kateri nas je tudi močno pohvalil in rekel, da smo res dobro delali. Veliko je bilo naše veselje, da smo Moskale prav pošteno nabili. Zdal pa nam gre čisto dobro; kam koli pridemo, povsod nas visoko cenijo in pravijo: To so fantje, ki mečejo mine!

Dostikrat smo si zapeli lepe slovenske pesmi o lepi naši slovenski domovini in v čast ter zahvalo Bogu in prebl. Devici Mariji, ki sta nas dosedaj varovala in izpodbila sovražne svinčenke.

Ali zdaj pa nas zadene druga žalostna usoda. Začeli smo se izgubljati. Pred kratkim je bil ranjen naš četovodja in nekaj mož z njim. Dne 21. maja pa izgubimo po kratki bolezni (koleri) enega izmed naših slovenskih junakov: J. Pfeiferja, četa od Sv. Križa pri Belih vodah. Celih 6 mesecev se je z nami hrabro boril in imel veselje s topovi. Dostikrat smo veselo zapeli. Bil je eden izmed boljših pevoev in dober prijatelj. Dne 27. maja zbolji in odnesejo ga v bližnjo bolnišnico. Kmalu pride novica, da je popoldne v Gospodu zaspal. Podpisani smo ga ljubilili in žalujemo za njim in mu želimo, da pride v družbo izvoljenih vojakov, Filip Znidarič, Ivan Gomzej, Franc Potnik, J. Narat, Leop. Kaučič, Fr. Divjak, Ivan Mesarec.

Rusi se bojijo vojakov 87. pešpolka.

Infanterist **Josip Munda** št. stotnije 87. pešpolka, doma iz Bratoneč pri Sv. Tomažu nad Ormožom, nam piše s severnega bojišča:

Kakor znano, so naši domači polki prestavljeni iz Karpatov na desno krilo naše armade. Tukaj je bil sovražnik zelo daleč na Ogrskem. Zdal se umika pred našo hrabro armado vedno dalje proti severu. Povsod se vidijo žalostni sledovi ruske surovosti. Kjer sovražnik ve, da ima opraviti s korajžnimi sedeminosemdesetniki, tam se rad umakne kar brez boja. Vendar nam ostane dan 8. junija vsem v spominu. Ko smo premagali sovražnika, posebno s pomočjo naše izvrstne artilerije, pri mestu K..., se nam je sovražnik postavil po robu na neki višini. Že od daleč nas je pozdravljala ruska artilerija. Naša 5. stotnja z junaškim stotnikom na čelu je šla prva, da prežene oholega Rusa z višine. To so vam bili grozni trenutki! Ruske strojne puške in topovi so nas grdo sprejeli. Granate in šrapneli so se kar sipali na nas. Srčni in pogumni Slovenci se niso zmenili za granate, ki so metale cele obleke zemlje v zrak, in za krogle, ki so brenčale, kakor čebele okrog ušes, ampak so drli vedno dalje in dalje naprej. Kakor vedno, sva bila tudi tukaj s tovarišema Al. Hojzarjem od Velike Nedelje skupaj ter drug drugega bodrila in izročevala Marijinemu varstvu. Zahvalila sva se še pozneje Brezmadežni, da naju je varovala v tej uri, ki je bila za marskaterega zadnja.

Splah pa, če v takih nevarnih trenutkih ne bi imel človek upanja na njo, ki je pomočnica kristjanov, bi ne mogel vsega dobrovoljno prestopiti. S Hojzarjem sva vedno skupaj in se ljubiva kot brata. To pa je znano, da človek v družbi dobrega prijatelja križe in težave lažje prenaša. Drugo jutro, ko se zdani, ni bilo na omenjeni višini nobenega Rusa več. Bežal je in nesel svoje grešne kosti nazaj, od koder je prišel in mi njemu za petami. Na kakem pripravnem mestu se že ustavi, pa se nam mora precej umakniti. Sedaj se

je močno zakopal v zemljo severno od mesta H... Pa tudi tukaj bo moral kmalu odrinuti. Vreme je lepo in silno vroče. Kraji rodovitni in lepa ravni a. Če me be Marija, Mati Milosti, tudi vi aprej varovala, kakor dosedaj, potem drugikrat voč. Ostanite zdravi! Mnogo pozdravov Vam pošiljata Joško in Ljuzje.

Avstrijsko-rusko bojišče. Lvov v naših rokah!

Lvov je zopet v avstrijskih rokah! To se je zgodilo v turek dne 22. t. m. popoldan. Prva je vkorakala v zopet pridobljeno mesto naša druga armada pod poveljstvom generala Böhm-Ermolija.

Dne 2. septembra lanskega leta so se morale naše čete vsled ruske premoči umakniti iz Lvova. Drugi dan dne 3. sept. so že Rusi zasedli Lvov. Vnela se je bitka pred Grodekom. Naše slovenske čete niso stale več pod poveljstvom generala Brudermana, ampak že pod poveljstvom generala Borojeviča. Bile so zmagovite, stala se je samo 15 km od Lvova proč. Toda severno je nastopila proti Auffenbergovi in Danklovi armadi velikanska premoč, in naše previdno vodstvo je dalo povleči, da se umaknemo za Dunajec. Od istega časa je bil Lvov nemoteno v ruskih rokah.

In sedaj po 10 mescih je Lvov, glavno mesto Galicije, zopet v avstrijskih rokah! Naša srca nam prekpevajo veselja radi uspehov našega vojaštva! Velikokrat smo skoro obupavali, žalovali nad nasprotnimi uspehi, toda kolo sreče se je obrnilo! V Karpatih prvič Rusi niso mogli več izvršiti svoje volje. Po tem smo jim predrlji črto ob Dunajcu in Biali in začelo se je rusko umikanje. Padel je Przemysl, padel Lvov. Toda ruskega umikanja še ni konec.

Padec Lvova bo po celem svetu velikansko uplival, bolj kot Przemysl. Rusi ne morejo več utajiti svojih neuspehov, se ne morejo več izgovarjati, da se umikajo samo iz dobro preiščenih vojaških ozirrov. Umikajo se, ker so tepeni, ker so preslabi in v takem neredu, da se nam ne morejo več ustaviti. Posebno mogoče bo uplival padec Lvova na nepristranske države. Prerokovati se sicer v politiki ne sme nič, toda zelo verjetno je, da nam Rumunija odslej ne bo delala nobenih težav več.

Ruska armada je sedaj razcepljena, nad Lvovom je fronta prebita. En del je na Rusko-Poljskem, drug del v Galiciji. Zanimivo bo, kako bodo sedaj stopale.

Zmagoslaven vhod v Lvov.

General druge armade poroča o utisu, ki ga je naredil nanj vhod naših zmagovitih čet v osvobojeni Lvov. Vhod v Lvov je bil zgodovinske veličastji. Vse je globoko prevzel. Radost prebivalstva je bila nepopisna. Bil je dogodek, ki se ne da popisati.

Se v ulicah lvovskih se je odigral boj med našimi in ruskimi vojniki. Avstrijski železničarji so se že vrnili v Lvov. Istotako državna policija.

Vojska z Rusi kmalu končana?

Visoki rumunski general se je na nekem dirkališču v družbi več politikov o položaju ruske armade po padcu Przemysla sledeče izrazil: Na izhodnem (ruskem) bojišču se lahko smatra vojska kot končana. Ruska armada ne razpolaga več s tisto močjo, s katero bi ji bilo mogoče odbijati sovražne napade. Brez dvomno je, da bodo avstrijsko-nemške čete najpozneje v dveh ali treh mescih na tem bojišču dosegle svoj cilj. Na francoskem bojišču je radi boja za posamezne postojanke nemogoče, da bi se vojska skoro odločila, tako, da še tam ni kmalu pričakovati končne odločitve. Zdi se, da bodo Avstriji in Nemci z Italijani ravno tako postopali kot z Rusi. Prisiliti se jih hoče do tega, da si zamorejo Avstriji in Nemci sami določiti bojni prostor in čas za uspešno bojevanje. Rumunski general pravi: Že v naprej vidim, da bo Tirolska za armado italijanskega kralja Viktor Emanuela tista pokrajina, kar je bilo ozemlje ob Mazovskih jezerih za Ruse. Pod vsakim pogojem pa je za slehernega vojaka sedaj jasno, da je ruska armada popolnoma razkrojljena. Avstrijske in nemške čete so tekom desetih mesecev dosegle silno velike uspehe.

Zmešnjava v ruski armadi.

List „Kölnische Zeitung“ piše o zadnjih bojih v Galiciji: Mnogi japonski topovi, ki so jih Rusi uporabljali, niso bili več uporabni. Topovske cevi so popokale. Ravno v odločilnih borbah se je japonsko orožje in vojno gradivo pokazalo kot manj vredno. A-

merikansko strelivo, katerega so Rusi pričakovali, ni došlo. Japonske granate in šrapneli niso razpočili. Stalno se je pojavila med posameznimi četami tudi zmešnjava. Poveljniki niso izgubili samo pregled, ampak tudi zvezo; zgodilo se je tudi, da niso spoznali svojih častnikov in so imeli naenkrat tuje častnike in in moštvo raznovrstnih od vseh strani zmešnjavi vojaških čet pred seboj. Tretja bitka pri Lvovu je bila že vsled tega, ker so avstrijsko-nemške čete predle rusko črto, izgubljena. Kmalu nato je nastala v ruski armadi splošna zmešnjava.

Rusko umikanje — divji beg.

Iz vojnega časnikarskega stana se poroča: Na črti Weresszyca je bilo umikanje Rusov podobno divjemu begu. Rusi, ki so se drugače še le po štiri do petkratnih naskokih in napadih z bajoneti smatrali in čutili za poražene, kakor n. pr. v bitkah pri Grodeku, so se umaknili na črti Weresszyca, kakor hitro so slišali prve hura-klice naših naskokujočih bataljonov. Pomanjkanje streliva je postalo pri Rusih v zadnjem času tako veliko, da so začeli odvažati z bojišču svojo artilerijo. Ko so avstrijsko-nemške čete zasledovale sovražnika, so bile njegove izgube, zlasti kar se tiče trupa, zelo velike, ker so morali Rusi pustiti na cesti veliko število svojega trupa, da so se mogli neovirano umikati. Naši vojaki so vse ruske vozove, ki so zapirali ceste, kratkoma pomotali v jarke in na polja, če so hoteli uspešno zasledovati bežeče Ruse.

Naš bogat plen v Bukovini.

List „Kölnische Zeitung“ poroča: Umikanje Rusov iz Bukovine, katero so morali zapustiti do zadnjega moža, se je vršilo tako naglo, da Rusi niso imeli ne le toliko časa, da bi bili mogli spraviti seboj vse velikanske zaloge žita in drugih živil, ampak je prišlo še celo tako daleč, da niti uničiti niso mogli svojih zalog. Naše zmagosne čete so našle v Bukovini veliko množino žive goveje živine in cele vagonne žita. Žitne zaloge Rusov v Bukovini so bile tako velikanske, da so Rusi krmili svoje konje z žitom, namesto s krmo ter da so nezmlačeno sapje uporabljali za steljo. Našim četam pridejo sedaj zelo prav te velikanske žitne zaloge.

Avstrijsko-italijansko bojišče.

Maribor, 22. junija.

Dogodki na južnem bojišču se lahko izrazijo v kratkem stavku: Italijani ne morejo naprej! Ako hočejo vzeti Gorico, morali bi vzeti najprej Tolmin. Ako hočejo vzeti Tolmin, morali bi vzeti najprej Plave. Toda Plav ne morejo vzeti, vsled tega tudi ne — Tolmina in Gorice. Italijanske izgube pred Plavami so velikanske. Par dni so morali popolnoma mirovati, da so sploh lahko pokopali svoje mrtlice. Šele v soboto od 19. do 20. junija so začeli zopet z naskoki na Plave. Toda tudi tokrat zaman! Njihov uspeh je bil: veliko ranjencev in mrtličev. Pri Tolminu v gorovju Krna se boji brez prenehanja nadaljujejo. Tudi nobenih uspehov za Italijane. Istotako na Koroškem pri Ploškem prelazu in povsod na Tirolskem. General Hecendorf je dobro zaroval našo mejo proti Italijanom in je poslal svoje najboljšje generale Borojeviča, Rohra in Dankla na jug, da na čelu našega hrabrega vojaštva odbijajo italijanske naskoke.

Divno se drži tudi naša mornarica pod poveljstvom duhovitega admirala Hausa. Dne 17., 18. in 19. junija so zopet obiskali naši mornarji italijansko obal in prizadjali sovražniku precejšnjo škodo.

Tolmin — Przemysl za Italijane.

Iz Lugana se poroča: Posrečilo se je vendar enkrat italijanskemu poročevalcu dobiti dovoljenje, da sme poročati o odporni sili pri Tolminu. List „Secolo“ namreč piše, da je dobil Tolmin številne, sveže in z vsem potrebnim dobrom opremljene branitelje. Čez 30.000 Avstrijev nas tokaj pričakuje v izbornih postojankah. Te postojanke so skoraj več vredne, kakor čete. Utrdbe so bile izvršene v najnovejšem času zelo pravilno in na novodobni način. Premerjene so vse razdalje, mogočne zgradbe iz cementa in železa, podminirani jarki, električno nabasane žične ograje, vse to napravljajo iz Tolmina nekak Przemysl, ki je za branitelje stokratne vrednosti. Toda mi moramo, tako piše italijanski list, zavzeti Tolmin, ker z zavzetjem Tolmina morata pasti tudi Gorica in Gradiška in ker je naša vojna nemotega posest ozemlja ob reki Soči dvinsko od tega, čegav je Tolmin. Toda italijansko prebivalstvo mora vedeti, s kakšnimi težkočami je združeno zavzetje Tolmina, ker prde sovražnik vselej z novimi in nepričakovanimi ovirami. Da se za branijo boji italijanskih čet s prebivalstvom na zasedenem ozemlju, je italijanski vrhovni poveljnik odredil, da se odstrani vse prebivalstvo iz zasedenega ozemlja. Za dovažanje živil za Avstrijce so določene visoke kazni.

Naši težki topovi na koroški meji.

Iz Vidma v Benečiji se poroča, da se je Avstrijem posrečilo spraviti težke topove proti koroškim gorskim grebenom, katere so zasedli Italijani. Noč in dan se vrše težki artilerijski boji.

V Tirole ni mogoče udreti.

Brzojavke, ki prihajajo iz Verone, pravijo, da je Trentino (južni del Tirolske) tako močno utrjen, da je nemogoče udreti v to ozemlje. Na vsak način bo zahtevala italijanska ofenziva velikanskih žrtev.

Nekoliko hitreje.

Angleški listi priporočajo Italijanom, da naj „udarijo nekoliko hitreje in močneje.“ Francoski listi so nevoljni, ker Italijani ne pridejo nikamor naprej. Avstriji se jih branijo z lahkoto, kajti med tem nadaljujejo svojo ofenzivo v Galiciji s podvojeno močjo, — kakor da bi sploh ne bilo italijanskega bojišču. Celo neki italijanski vojaški strokovnjak se izraža v švicarskih listih: Doseđani potek italijanske vojne je nerazumljiv. Italija je napram avstrijskim četam v taki premoči, da bi bila morala v 24 urah popolnoma kaj drugega doseči. Doseđani boji dokazujejo, da — manjka italijanski armadi in njenemu poveljniku Kadorni podjetnosti in napačnega duha.

Boji ob Soči.

Švicarski listi poročajo z meje: Boj ob Soči se nadaljuje z nezmanjšano silovitostjo. Italijani so žrtvovali tisoče in tisoče svojih ljudi, da bi si z vso silo priborili prvo veliko zmago. Vsi njihovi poskusi pa so z groznimi izgubami odleteli na jeklenem jezu avstrijske armade. Do sedaj v bitki ob Soči Italijani niso prav ničesar dosegli; avstrijskih prelazov se ne da vzeti.

Prva italijanska zastava.

Prvo italijansko zastavo so dobili v roke hrvatski vojniki. „Dom“ poroča: „Dnešni naš 4. bataljon 16. stotnije 53. polka si je pridobil veliko zaslug za korist in obrano hrvatske domovine in habsburške dinastije, ker je povodom ljutega boja si osvojil prvo zastavo italijanskega alpskega polka in vrhitega tudi polkovniško trublo. Veselje nepopisno, hrabrost velika, a zmaga gotova!“

Italija mora s trikrat večjo silo nastopiti kakor naši.

„Stampin“ vojaški sotrudnik izvaja: Avstriji se opirajo na utrdbe. Italijani morajo zato nastopiti s trikratno premočjo nasproti Avstrijem in morajo ob Soči zbrati vsaj 1 milijon mož.

Resnicoljubnost italijanskih poročil.

Iz vojnega časnikarskega stana se poroča: Resnicoljubnost uradnih italijanskih razglasov osvetljuje neko vojno poročilo najvišjega italijanskega poveljstva, da obstreljuje težka italijanska artilerija trdnjavo Naborjet. S strelji da je bil zažgan del utrdbe in da je eksplodiralo neko skladišče streliva. Nasproti temu poročilu pribijemo, da je s streljanjem zažgani del utrdbe neka lesena lopa, ki leži izven trdnjave, v kateri se ni nahajalo strelivo.

Papirnatih vojakov.

„Berliner Tageblatt“ je dobil naslednje poročilo iz mesta Lugano: O bojih na severo-izhodni italijanski meji ne zmanjka zanimivih novic. Da se „povsod prodirajočim Italijanom“ na zvit način zastavi pot, so Avstriji prišli na misel, da preoblečejo drevesa v gozdu v avstrijske uniforme. Ker se Italijani na ta način niso dali premotiti, so Avstriji napravili umetne vojske iz debelega papirja. Te „vojake“ so naši postavili po vseh mogočih postojankah in strelskih jarkih. Italijanski vojniki so resenečeni zadeli na cele vrste takih papirnatih vojakov. Seveda — so stale za istimi cele vrste živih avstrijskih vojakov, ki so z ognjem navađnih in strojnih pušk Italijanom pokazali pot, odkoder so prišli.

Z divjimi biki nad Avstrijce.

Italijani so pri svojih napadih na avstrijske postojanke na višine Monte Corado (južno Tirolsko) uporabljali divje biki, katere so gnali proti postojankam, utrjenim z bodečo žico. S svojimi rogovi so živali morale delati Italijanom pot proti sovražniku. Ta novi način bojevanja je, kakor poročajo Italijani iz Rima v Pariz, imel zelo ugoden uspeh. Infanterija, ki je marširala za biki, je po kratkem odporu od strani Avstrijev vzela utrdbo z naskokom. Posadka je orožje odložila. (Take debele izmišljotine spravljajo Italijani v svet.) Živali, ki so pravzaprav priborile zmago, so bili divji planinski biki. Da se jih je lažje nagnalo zoper Avstrijce, se je za njihovim hrbtom sprožilo nekaj bomb. (Biki, to je res novo „strašno“ orožje, s katerim se bodo Italijani borili proti nam!)

Visoki dostojanstveniki vojni prostovoljci proti Italiji.

Med prostovoljci proti Italiji se nahajajo tudi

najvišji dvorni kuhinjski mojster grof Avgust Belegarde, najvišji hlevni mojster Karol baron pl. Rumers in najvišji lovski mojster grof Thun-Hohenstein.

Drugi izpad naše mornarice.

Že dne 24. maja, torej komaj po preteku 12 ur, ko je žročila Italija Avstriji napoved vojske, je uspešno napadel oddelek avstrijskega vojnega brodograditeljskega inženirja izhodno italijansko morskobalno ter prizadel Italijanom občutno škodo. Nad junaško-drzno činom naše avstrijske mornarice je zavladalo takrat v Italiji tako osupljenje, da je italijanski javnosti kar sapa zaprlo. Italijansko časopisje in italijanska javnost je začela odločno zahtevati, da proglašita Italija nad avstrijsko jadransko obalo blokado, to je, naj zapre vhod in izhod vsem avstrijskim ladjam. Italijanska vlada se je udala in proglasila blokado, ker je pri tem računala, da si ne bo upala zapustiti nobena avstrijska vojna ladja svojega pristanišča. Toda Italijani so se temeljito zaračunali.

V noči od 17. na 18. junija je priplulo več avstrijskih križark in torpedovk v drugič pred izbihno italijansko obalo. Dne 18. junija zjutraj ob 4. uri 45 minut je priplul oddelek avstrijskega vojnega brodograditeljskega inženirja na čelu mu junaška križarka „St. Georg“, ki je že izza prvega napada dne 24. maja Italijanom v dobrem spominu, pred italijansko pomorsko mesto Rimini in oddal 50 granat na mesto. Zlasti je merilo naše brodograditeljske inženirje čez reko Marecchio železniške proge Rimini-Bologna in Rimini-Ravenna. Obstreljevanje je trajalo celih 30 minut. Prebivalstvo se je skrilo v kleti. Skoda, katero je povzročilo obstreljevanje, je velikanska. Porušenih je bilo več vojaških poslopij. Usmrčenih je bilo 20, ranjenih pa okrog 50 oseb. Mestni župan je tolažil prebivalstvo, zajedno pa prepovedal, da se povzročena škoda ne sme objaviti.

Skoraj ob isti uri se je vršil napad oddelka avstrijskega vojnega brodograditeljskega inženirja na mestu Pesaro in Fano. Oddelek je obstreljeval hangar, t. j. prostora za zrakoplove, obrežni svetilnik in železniški most čez reko Arzillo, pri mestu Fano pa most čez reko Metauro. Obstreljevanje je trajalo 20 minut. Dne 19. t. m. je pa avstrijski torpedni rušilec uspešno obstreljeval pristanišče mesta Monopoli, avstrijski zrakoplov je pa poškodoval kolodvor na mestu Bari in Brindisi. Italijanskemu časopisju je strogo prepovedano objaviti povzročeno velikansko škodo. Usmrčenih in pa ranjenih je bilo tudi več oseb.

Avstrijske ladje so ob svojem „obisku“ italijanske obale potopile tudi italijanski parnik, čegar mostvo so rešile.

Italijansko časopisje izraža svojo veliko nevoljo, da je moglo avstrijsko brodograditeljsko obstreljevanje italijanska mesta in se istotako nemoteno vrniti v svoja pristanišča in obsoja brezdelnost italijanskega vojnega brodograditeljskega inženirja in Italija nimajo dozdevno v Adriji nobenega — vojnega brodograditeljskega inženirja. Uradno se pa tolaži italijanska javnost s tem, da se ji obljublja, da bo italijanska morskobalna popolnoma zavarovana pred napadi v trenutku, ko bo italijansko, angleško in francosko vojno brodograditeljsko vso avstrijsko morskobalno. Račevalje prepustimo Italijanom to slabo tolažbo. Naša slavna mornarica je pa vnovič dokazala, da živi v njej nesmrtni duh junaškega Tegetthoffa.

Velika potrnost v Franciji.

Genevskemu listu „Guerre sociale“ se poroča iz Francije: Zavzetje Przemysla nam naznanja skorajšnji padeč Lvova. Stavili smo v Przemysl velike nade, saj se nam je že mesca marca zelo mnogo zatrjevalo, da je odporna sila trdnjave velikanska. Sedaj pa slišimo, da je trdnjava zopet prišla v avstrijske roke. M e r a j e p o l n a. V mnogih krajih je zavladala nezadovoljnost, jeza in ogorčenje. Kaj bo iz tega? Nahačamo se zopet v kritičnem položaju. Lvov bo padel (op. ured.: Je že padel!) in Varšavo bodo morali morda Rusi v kratkem izprazniti. Našim zaveznikom se trgajo iz rok sadovi te velikanske vojne in kljub temu naj še upamo na zmago?

Rumunija odpušča rezerviste.

Bolgarski list „Kambana“ je dobil poročilo iz Bukarešte, da je vodstvo rumunske armade odredilo v veliki meri odpust rezervistov.

Ne bo zelo pogrešeno, ako trdimo, da so naše sijajne zmage v Galiciji uplivalo na Rumunijo v tem smislu, da ostane na vsak način nepristranska.

Nemiri na Ruskem.

V srednji Rusiji so izbruhnili veliki nemiri. Uradna poročila pravijo, da ljudstvo razgraja proti tamkaj naseljenim Avstrijcem in Nemcem. Drugi pa pravijo, da je ljudstvo nemirno vsled izgub v Galiciji in da glasno zahteva po miru.

Podmorski boji.

Nemški podmorski čolni so od 15. maja do 15. junija uničili 52 angleških, 2 francoskih, 4 ruske, 5 švedskih in 1 potugalsko ladjo.

Dne 20. junija je nemški podmorski čoln v Severnem morju 100 km izhodno od šotskega zaliva Firth

of Forth sprožil svoj torpedo na angleško oklopno križarko in jo zadel. O nadaljni usodi križarke ni znano.

Razne novice.

* **Novi prošt v Ptujju.** Cesar je imenoval ljutomerskega dekana vlč. g. M. Jurkovič za prošta in mestnega nadžupnika v Ptujju.

* **Hrvatje najboljši mornarji sveta.** „Fremdenblatt“ slavi junaštvo hrvatskih mornarjev in opozarja na izjavo angleškega mornariškega atašeja nasproti glavnemu uredniku „Fremdenblatta“. Rekel mu je: Avstrijska mornarica je najboljša na svetu. Ni sicer velika, a nobena se ne more primerjati z njenim moštvom. Ne zanikavam, da avstrijska mornarica prekopa angleško. „Agr. Tagblatt“ pristavi, da tvorijo mornarico pred vsem Hrvatje in Slovenci in da velja zato navedenima narodoma pohvala angleškega mornariškega atašeja.

* **Dr. Ivan Benkovič,** drž. in dež. poslanec, sedaj na italijanskem bojišču, nam piše: Iskrene pozdrave vsem iz laške meje. Iz mirne gorske vasice opazujem artilerijski dvoboj pred seboj, do drugih večjih spopadov pa tu še ni prišlo, ker naše gore in naš vojniki tvorijo neprodiren zid. Domače ljudstvo je vzor zvestobe.

* **Framčan odlikovan.** V nedeljo dne 13. junija 1915 je bil odlikovan s srebrnim zaslužnim križcem s krogo na traku hrabrostne svetinje g. Frano Stern, narednik pri div. sanitetnem zavodu št. 22, vojna pošta 48, za zasluge. Omenjeni podčastnik je Slovenec in rodom iz Frama, Cast tuma!

* **Novice za Primorce.** Predsedništvo tržaškega namestništva uradu e zopet v Trstu, tudi namestnik je tam in je le čez noč v Sezani. — Okrajno sodišče v Kanalu ima sedaj svoj sedež v Grosupljem na Dolenjskem.

* **Novo določbe za uporabo žita in moke.** Vlada je izdala novo cesarsko naredbo glede uporabe žita in moke za bodoče leto. Pšenica, resa, rž, ječmen, ajda, turšica je vsa, kolikor se je nažanje, pod zaporo, to se pravi, ž njo se sme razpolagati samo tako, kakor je v cesarski naredbi določeno. V obče ostane tako, kakor je bilo dozdalej. Za delavce in kmečke ljudi se namerava določiti večja množina moke za uporabo na dan. Natančneje v prihodnji številki, ko bomo imeli že naredbo in besedilo pred seboj.

* **Uradno določene cene za žito.** Od vlade določeni komisijonar za nakupovanje rekviriranega žita plačuje v mariborskem okraju za pšenico 41 K 50 v, za rž 33 K 50 v, za ječmen 30 K 80 v in za lepo suho koruzo 34 K. Najvišje cene za žito, katere je štajerska c. kr. namestnja dne 6. decembra 1914 določila, in po katerih se je n. pr. pšenica pri prosti trgovini plačevala po 44 K, niso več v veljavi.

* **Sedanje maksimalne cene za žito** ostanejo v veljavi do 31. julija t. l. Vse nove pridelke, razen tistega, kar bo kmetovalec za prihodnje leto neobhodno doma potreboval, si bo prisvojila uradna vojna žitna družba in ker vse kaže, da bo letošnja letina izborna, zato je že sedaj gotovo, da bodo nove maksimalne cene, po katerih bo imenovana žitna družba pridelke kupila, znatno nižje. Kdor ima še sedaj nepotrebu veliko zalog, naj jih pravočasno proda, če ne bo imel veliko izgubo in kdor bo svoje žito hitro omlatil in pred 31. julijem po stari ceni prodal, bo vsekakor več zaslužil, kakor tisti, ki bo s prodajo odlašal. Prihodnje leto ne bo pomanjkanja in bo pravočasno vse tako urejeno, da nihče ne bo mogel po odesuško spekulirati.

* **Se nekaj o rekviriranju žita.** Po mnogih občinah za to določeni komisariji in komisijonarji rekvirirajo žito. K temu si dovoljujejo nekaj opazk, katere bi naj upoštevali uradniki in ljudstvo samo. Pred vsem se mora povdarjati, da se je popisovanje zalog žita dne 28. februarja, katero je za rekviriranje merodajno, izvršilo z veliko naglico in zelo površno. Kmet je moral navesti, koliko kilogramov pšenice, koruze i. t. d. ima v zalogi. Vsak je navedel le približno množino žitne zaloge. In lahko se je zgodilo, da se je zmotil v svojo škodo, da je več povedal, kot je v resnici imel. Torej ni čuda, če se daj pri rekviriranju nima n t enega odvišnega zrna, ampak še za svojo uporabo premalo. Naj to gospodje uradniki upoštevajo. Nadalje bi opozorili uradnike, ki rekvirirajo, naj postopajo z ubogim kmečkim prebivalstvom prizanosljivo. Noben stau radi vojske ne trpi toliko žrtev kot ravno kmečko ljudstvo, torej bi ne bilo na mestu, ako bi se sedaj proti njemu preosorno postopalo. Končno pa priporočamo kmečkemu ljudstvu, naj bo mirno. Komisarju pojasni, da res nimaš ne trohe odvišne zaloge, da moraš imeti žito za seme, za delavce i. t. d. in videl boš, da boš z lepo, mirno besedo več opravil, kot pa z drznim nastopom, s kletvijo, grožnjami i. t. d. Lepa beseda povsod lepo mesto najde!

* **Mlatilnica deželne kmetijske šole** v St. Jurju za mladev kmetovalcem. Kakor je od več strani slišati, prizadeva kmetovalcem mnogo skrb posebno letošnja mladev. Mladev z ročnimi mlatilnicami, še manj pa mladev s cepci bo nemogoča, ker manjka delavcev, z motorji na bencin in drugimi takimi tvarinami pa, ker jih primanjkuje. Z vitlom (gepeljnom) bo že šlo, pa vendar bolj počasi in v zlo živine, katere tudi ni preveč. Žita se je več nasejalo kakor druga leta, pa ono tudi prav dobro obeta. Veliko zna biti ležeče na tem, da se žito naglo omlati in za trg pripravi,

da pa to kolikor najmanj mogoče delavnih moči odtegne za druga enako nujna dela. Vpoštevaje te okolnosti, se je ravnateljstvo deželne kmetijske šole v St. Jurju ob juž. žel. odločilo predlagati za sentjursko kmetijsko šolo nabavo popolneje mlatilnice s parnim gonilom, ki naj bi vsaj v okolisu tudi drugim kmetovalcem koristila. Dovolila se je nabava prevodne mlatilne priprave s parno silo. S to bo mogoče na dan omlatiti okoli 3000 snopov, kar odgovarja prilično 60-90 meterskim stotom zrnja. Pripomniti je treba, da loči že stroj sam zrnje, pleve in slamo, da bo na razpolago tudi priprava za vzdigovanje in tresenje slame, da odpade toraj mnogo drugega dela, ki je v navadno mlattvijo v zvezi. Da se namlati in očisti 1000 meterskih stotov zrnja, to je približno od 77 ha zemlje (za 1 ha 2-3 hl posetje) s tem strojem, trebalo bo približno vsega vkup največ 200 delavskih moči, med temi večinoma ženske, ko bi trebalo za navadno mladev najmanj 1000 čvrstih delavcev. N. pr. v 100 dneh popolnega dela bi se znalo namlatiti 6000-9000 met. stotov zrnja z 4800-7200 delavcev manj, kakor navadno. Če še pomislimo, da stroj žito tudi že očisti, da toraj odpade mnogo naknadnega dela, moramo to napravo toliko višje ceniti. To dejstvo je pri sedanjih razmerah tako sila važno, da je pričakovati za to podjetje več zanimanja. Da se bo zamogel čas boljše razdeliti in porabiti, bi kazalo, da se isti, kateri imajo namen, da pustijo svoje žito na ta način omlatiti, zglašujejo kolikor mogoče zgodaj. Kjer dopuščajo ceste in mostovi dovoz 25 m. stotov težkih strojev in je približno do 50. m. stotov zrnja za namlatiti, tam se zna mlattiti na mestu, manjši posestniki ali taki z težjim dovozom morali bi pa snopje do mesta, ki bi bilo ugodno za posilavljanje strojev, voziti. Stroški za to mladev se bodo se le v sporazumu z večjimi kmetovalci primerno določili, nikakor pa ne bodo isti presegali povprečnih stroškov mladev z ročno mlatilnico, temveč bodo gotovo mnogo nižji. Pri prijavih bi bilo kaj dobro, da dotičniki omenijo, ali jim je ljuba mladev proti deležu (merici zrnja) ali proti gotovini. Priglašuje se pri ravnateljstvu deželne kmetijske šole v St. Jurju ob juž. žel. (Opomba uredništva: Mlatilnice v St. Jurju ob juž. žel. se bodo lahko posluževali edino posestniki dela celjskega in šmarskega okraja. Radi izrednega pomanjkanja delavcev pa bi bilo želeči, da bi se take mlatilnice preskrbele tudi za druge okraje, predvsem za Mursko in Ptujsko polje, Savinjsko dolino, Posavje i. t. d. Kaj ko bi v tem oziru okrajni zastopi sporazumno z deželnim odborom storili potrebne korake in bi se z merodajnimi činitelji posvetovali glede nabave parnih mlatilnic.)

* **Sejajte ajdo.** Sejanje ajde se je že v mnogih krajih zelo opustilo. Kmetje pravijo, da ajda „ne stori“ več, da dobijo komaj seme nazaj i. t. d. Glavni vzrok, da ajda dobro ne obrodi, je, ker se k stnišnji ajdi ne gnoji. Poljedelski strokovnjaki pravijo, da se gnojenje nikjer tako dobro ne splača kot pri ajdi. Pri sejanju ajde se torej drži teh pravil: 1. kakor hitro ječmen, rž ali pšenico požanješ, navozi vsaj nekoliko gnoja na njivo, 2. zorji in posejaj ajdo kolikor mogoče hitro, ker pozna ajda rada pozebe in ne dozori dobro, 3. orji srednje-plitvo, ker ajda ne požene posebnob globoko svojih korenin. — Če komu primanjkuje semenske ajde, naj se obrne do soseda. Zetvene komisije naj skrbijo, da se bo po občinah posejalo letos kolikor mogoče mnogo ajde. Ako v katerem kraju popolnoma primanjkuje semenske ajde, se je treba obrniti na Zvezo gospodarskih združenj (Genossenschaftsverband) v Eggenbergu pri Gradcu.

* **Setev poznega zelja.** V prihodnjih dneh se začne na Srednjem in Spodnjem Stajerskem saditev poznega zelja. Ako že pri vseh drugih setvah velja pravilo „Ne sejaj pregosto!“ je to zlasti posebno važno pri zeljnatih sajenkah, ki pridejo potem na prosto polje. Ako so rastline gosto nasejane, se stiskajo, vse silijo na dan in postanejo sevčeda, kar je naravno, dolge in tanke. Take sadike rastejo pri ne posebnougodnih vremenskih razmerah le počasi in mnogokrat zelo slabo, večkrat nastanejo vrzeli, ki se morajo pozneje zopet izpolniti. To pa daje mnogo več nepotrebnega dela. Kolikor mogoče redko sadi seljnat sajenke in iz gostih vrst vzeti sadike, ki se presadijo ali dva ali tri tedne stare semenke v posebno gredo. Tu postanejo stebelste in jedrnate ter rastejo zaradi svoje večje odpornosti in bogatejših korenin hitreje in enakomerneje. Pregosto nasajevanje je pa velika napaka pri saditvi zelja. Tega bi se morali posebno letos kolikor mogoče izogibati. Iz vsakega semenca mora zrasti uporabna rastlina in iz vsake sajenke velika zeljna glava. — Kdor še ima kaj prostora, naj še do konca mesca junija sadi zeljnate sajenke.

* **Oddaja za vojno službo nesposobnih konj.** C. in kr. vojno ministrstvo je odredilo za čete in druge zavode v domovini, da se morajo od sedaj naprej odbirati za vojno službo nesposobni konji ako je mogoče prenesti konje, ki pridejo k pregledovanju, v prihodnjo stalno konjsko bolnišnico, brezplačno, oziroma samo z majhnimi stroški (torej peš), brezpogojno potom stalnih konjskih bolnišnic. S tem se naj onemogoči prekupovanje teh konj in se naj zlasti prekrbi več konj za poljedelstvo. Samo v onih krajih, kjer bi se morali prevažati taki konji v konjske bolnišnice po železnici (pri razdalji čez 30 km, oziroma iz kakega drugega utemeljenega vzroka), se mora vršiti odbiranje, kakor dosedaj, potem licitacije. K licitaciji je pripustiti samo prošnje, ki se morajo izkazati z uradno izkaznico, da so morali radi sedanje vojne oddati konje z razvidnicami (vprežene vozove)